

**အရှင်အာနန္ဒာ
(အေဒီ ၇-ရာစု နှောင်းပိုင်း)
မူလဋီကာကျမ်းပြု**

ဤအရှင်၏ အမည်ကို သီဟိုဠ် မှတ်တမ်းများ၌ အာနန္ဒ ဝနရတနတိဿ ဟု ဖော်ပြကြသည်။ အဘိဓမ္မအဋ္ဌကထာ၏ အဖွင့် ဋီကာကျမ်းကို ရေးသားသည်။ ယင်းကို ပထမဆုံးသော ဋီကာကျမ်းဖြစ်၍ မူလဋီကာဟု ခေါ်တွင်သည်။ ထို့ကြောင့် အရှင်မြတ်အား မူလဋီကာ ကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာ ဟု မြန်မာ ပညာရှင်တို့က ရည်ညွှန်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မူလဋီကာကို ကျမ်းပြုသူက လီနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာဟု အမည်ပေးခဲ့သည်။ ယင်း ကျမ်းကို ရေးပြီးသောအခါ အရှင်မဟာကဿပနှင့် အဖွဲ့ဝင် ဆရာတော်များက တည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ကြကြောင်း သဒ္ဓမ္မသင်္ဂဟကျမ်း၌ ဖော်ပြသည်ဟု သိရသည်။ အရှင်မြတ်ရေးသည့် အခြားကျမ်းစာများ ရှိသေးကြောင်း မှတ်တမ်း မရှိချေ။

လီနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာ

မူလဋီကာဟု တွင်သည့် လီနတ္ထပဒဝဏ္ဏနာသည် အမည်နာမနှင့် အညီပင် အဘိဓမ္မ အဋ္ဌကထာမှ ရွေးချယ်ထားသော ခက်ခဲ နက်နဲသည့် စကားလုံးများကို ဖွင့်ဆိုသည်။

'စတ္တာရိ စ သဟဿာနိ၊ ပုန တီဏိသတာနိ စ။
အဋ္ဌသာလိနိယာ ဧတေ-ပဒါ လီနတ္ထဇောတကာ'

ဟူသော ဓမ္မသင်္ဂဟီမူလဋီကာ နိဂုံးဂါထာအရ (အဋ္ဌသာလိနိ)မှ ရွေးချယ်ထားသည့် ပုဒ်ပေါင်း လေးထောင် သုံးရာတို့ကို ဖွင့်ဆိုခဲ့သည်။ သမ္မောဟ

ဝိနောဒနီနှင့် ပဉ္စပကရကအဋ္ဌကထာတို့မှ ပုဒ်ပေါင်းမည်မျှ ရွေးချယ်ခဲ့သည်ကိုမူ ပညာရှင်တို့ လေ့လာရန် ကျန်နေသေးသည်။ မူလဋီကာ၌ ရှေ့မှာရေးပြီးသည်ကို ပြန်၍ ညွှန်းဆိုချက်များ ပါသည်။

မူလဋီကာ၌ ဖွင့်ဆဲ အဋ္ဌကထာဆရာ၏ အယူအဆနောက်သို့ မလိုက်ဘဲ ဖွင့်ဆိုချက်များ လည်းပါ၏။ ရုပ်သက် ၁၇-ချက်ရှိ အဋ္ဌကထာအဆိုနှင့် ပတ်သက်၍ ထိုအဋ္ဌကထာကိုပင် ကိုးကားလျက် ရုပ်သက် ၁၆-ချက် ရှိသည်ဟု မူလဋီကာက ယူဆသည်။ အနဋီကာဆရာကမူ အဋ္ဌကထာ စကားကိုလည်း မပယ်၊ မူလဋီကာ အဆိုကိုလည်း မငြင်းဘဲ ယုတ္တိရှာပြီး နှစ်မျိုးလုံးသင့် အနေဖြင့် ဖြန့်ဖြေပေးခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီ (ဋီကာကျော်)ကမူ မူလဋီကာ၏ ရုပ်သက် ၁၆-ချက်အဆိုကို ကေစိထိုး၍ပင် ပယ်ခဲ့သည်။ ဋီကာကကျော် ဆရာသည် မူလဋီကာ၏ တပည့်ရေးသည်ဟု ယူဆရသည့် သစ္စသင်္ခေပ ဂါထာကိုလည်း ကိုးကားဖော်ပြခဲ့သည်။ လယ်တီဆရာတော်ကမူ မူလဋီကာဆရာသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်အဋ္ဌကထာ၌ ပြသည့် မဟာအဋ္ဌကထာဝါဒကို အတည်ယူပြီး ရုပ်သက် ၁၆-ချက်ဟု ဆို၏။ သို့ရာတွင် ယမကပါဠိနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ယင်းအဆိုကို အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသပင် ပယ်ပြီး ဖြစ်၏ဟု ဆိုသည်။

တောင်းပန်သူ

ဓမ္မသင်္ဂဟီမူလဋီကာ၏ နိဂုံး၌ဖော်ပြသော -

'ဓမ္မမိတ္တာတိ နာမေန၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော။
အာနန္ဒောက္ကတိနာမေန၊ ကတာ ဂန္ဓာ သုဗုဒ္ဓိနာ-

'ဓမ္မမိတ္တ အမည်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်က ရိုသေစွာ တောင်းပန်သောကြောင့် အသိပညာနှင့် ပြည့်စုံသော အာနန္ဒာအမည်ရှိ မထေရ် စီရင်သည်'

ဟူသောဂါထာအရ အရှင်ဓမ္မမိတ္တ မထေရ် တောင်းပန်၍ ရေးစီရင်ကြောင်း

သိရသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးအကျဆုံး ပါဠိစာပေသမိုင်း ဖြစ်သည့် ဂန္ထဝံသ ကျမ်းကမူ ဗုဒ္ဓမိတ္တမထေရ် တောင်းပန်၍ ရေးသည်ဟု ဆိုသည်။ ခေတ် သစ် သုတေသီများလည်း ဂန္ထဝံသအဆိုကို လက်ခံကြသည်။ သုတေသီ များသည် ယင်းဗုဒ္ဓမိတ္တ သို့မဟုတ် ဓမ္မမိတ္တမထေရ်ကို ခြေရာခံ၍ အရှင် အာနန္ဒာ ပေါ်ထွန်းရာခေတ်ကို ခန့်မှန်းလေ့ ရှိကြသည်။

ဆရာတပည့်

အဘိဓမ္မတ္ထဝိဘာဝိနီဋီကာ နှင့် အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနီဋီကာ တို့ကို ပြုစု သော အရှင်သုမင်္ဂလထေရ်က ၎င်း၏ အဘိဓမ္မတ္ထဝိကာသိနီဋီကာ၌ ညွှန်း ဆိုခဲ့သော အာနန္ဒာစရိယ ဟူသောမထေရ်မှာ ဤအရှင်ဖြစ်သည်ဟု ဆို သည်။ မူလဋီကာ၏အဖွင့် လီနတ္ထဝဏ္ဏနာ (အဘိဓမ္မာအနုဋီကာ)ကို ဤ အရှင်၏ တပည့်ဖြစ်သူ စူဠဓမ္မပါလထေရ်က ဖွင့်ဆိုသည်။ ဤ၌ စူဠဓမ္မ ပါလဟု ဆိုခြင်းမှာ အဋ္ဌကထာကျမ်းများ၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာနှင့် နိကာ ယဋီကာ ကျမ်းပြုဆရာ အာစရိယဓမ္မပါလနှင့် ကွဲပြားစေရန် ဖြစ်သည်။ ဤအရှင်(စူဠဓမ္မပါလ)သည် သစ္စသင်္ခေပ ကျမ်းကိုလည်း ရေးခဲ့သည်။

မူလဋီကာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ဘွဲ့နာမည်တူ အခြား အာနန္ဒာအမည်ရှိ မထေရ်တစ်ပါး ရှိသေးသည်။ အေဒီ ၁၂-ရာစုနှောင်းပိုင်းတွင် ပေါ်ထွန်း သည့် သုဗောဓာလင်္ကာရ (အလင်္ကာ) ကျမ်းပြု အရှင်သံဃရက္ခိတ ထေရ် နှင့် ဥဒုမ္မရဂိရိ (ဒိမ္မုလာဂလ)ကျောင်းနေ အရှင်မေဓင်္ဂရတို့၏ တပည့် ဖြစ် သည်။ ဝနရတနအာနန္ဒ သို့မဟုတ် အရညရတန အာနန္ဒဟုလည်း ခေါ် တွင်သည်။ ထိုအရှင်သည် ပဒသာဓနခေါ် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းနှင့် ခုဒ္ဒသိက္ခာ တို့ကို သီဟိုဠ်ဘာသာဖြင့် နိဿယ ရေးခဲ့သည်။ ရှုသိဒ္ဓိကျမ်းပြု အရှင် ဗုဒ္ဓပိယ၏ ဆရာလည်း ဖြစ်သည် ။

ဤယူဆချက် အရဆိုလျှင် မူလဋီကာ ကျမ်းပြု 'အာနန္ဒာစရိယ'ခေါ် 'အာနန္ဒ ဝနရတနတိဿ' မထေရ်နှင့် ရှုပသိဒ္ဓိကျမ်းစာရှင် အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ၏

ဆရာ အရညရတန အာနန္ဒမထေရ်တို့မှာ တစ်ပါးစီ ဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူ သင့်သည်။

မွေးရပ်ဒေသ

ဇာတိဒေသနှင့် ပတ်သက်၍ အရှင်မြတ်၏ ကျမ်းစာ၌ တစ်စွန်းတစ်စမျှ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိချေ။ ဘိက္ခု ဉာဏမောဠိက မူလဋီကာကျမ်းပြု အရှင် အာနန္ဒာသည် မယူရဇူတပဋ္ဌန အရပ်၌ သီတင်းသုံးခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။ ဂန္ထဝံသကျမ်း အဆိုအရမူ အရှင်မြတ်သည် အိန္ဒိယဇာတိ ဖြစ်သည် ။ သီဟိုဠ် ပါဠိစာပေသမိုင်း ဆရာများကလည်း ဂန္ထဝံသ အဆိုအတိုင်း အရှင် မြတ်သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံသား ဖြစ်ပြီး သီဟိုဠ် (သီရိလင်္ကာ)၌ သာသနာ့ ဘောင်သို့ ဝင်လျက် နောင်အခါ ဝနဝါသီဂိုဏ်း၏ နာယက ဖြစ်လာသည် ဟု ဆိုကြသည်။ ယင်း ဝနဝါသီဂိုဏ်းသည် ထိုအချိန်က မဟာဝိဟာရ ဝါသီမထေရ်တို့နှင့် ခြားနားသည်။ သို့ရာတွင် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာ ဆိုင် ရာ အဓိပ္ပါယ် ကောက်ယူပုံ အားလုံး ရှေးဟောင်း မဟာဝိဟာရဝါသီ အစဉ်အလာနှင့် တူညီကြပြီး ဝိနည်းကျင့်ဝတ် ဆိုင်ရာ တင်းကြပ်မှုတို့၌ သာ ကွဲပြားပုံရသည် ။

မူလဋီကာသည် ကောင်းမွန် ခိုင်ခံ့ပြီး ပညာရှင်များ လေးစား မြတ် နိုးသည့် ကျမ်းဂန်တစ်ဆူ ဖြစ်လင့်ကစား ရတနတ္ထယ ပဏာမနှင့် နိဂုံး မပါရှိခြင်း၊ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသနှင့် ခေတ်ပြိုင်ဖြစ်ပြီး မိမိ (အရှင်အာ နန္ဒာ)ထက် ရှေးကျဖွယ်ရှိသည့် အဋ္ဌကထာဆရာကြီး အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ၏ အဘိဓမ္မာဝတာရကျမ်းမှ ထုတ်နုတ် ကိုးချက်ကို မတွေ့ရခြင်းတို့မှာ ယင်း သို့သော ဂိုဏ်းဂဏ ကွဲပြားခြင်းနှင့် ပတ်သက်လေသလော၊ သို့မဟုတ် မူလဋီကာ ကျမ်းပြုရာ၏ ဒေသသို့ အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ၏ အဘိဓမ္မာဝတာရ ကျမ်းစာ မရောက်သေး၍လော သို့မဟုတ် ကိုးကားရန် မလိုအပ်၍လော ဟု စဉ်းစားဖွယ် ဖြစ်သည်။

ခေတ်ကာလ

အရှင်အာနန္ဒာ ပေါ်ထွန်းရာခေတ်ကို အတိအကျ ဖော်ပြရန် ဖြစ်နိုင်ချေ။ သို့ရာတွင် အရှင်မြတ် လက်ခံကျင့်သုံးရာ ဝနဝါသီဂိုဏ်း တည်ရှိခဲ့သည့် အချိန်ကာလနှင့် ညှိ၍ အရှင်မြတ်၏ ခေတ်ကာလကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။ ယင်း ဝနဝါသီဂိုဏ်းကို ဒုတိယ အဂ္ဂဗောဓိမင်း (အေဒီ ၆၁၂-၆၂၂) လက်ထက်တွင် တည်ထောင်သည်ဟု ဆိုသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဝနဝါသီဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်သူ အရှင်အာနန္ဒာသည် ဒုတိယ အဂ္ဂဗောဓိမင်း၏ ခေတ်ထက် နောက်ကျရမည် ဖြစ်သည်။

တစ်ချိန်က ယင်းဝနဝါသီဂိုဏ်း၏ နာယကဖြစ်ခဲ့သူ အာနန္ဒဝန ရတနတိဿဟု ထင်ရှားသည့် အာနန္ဒာစရိယခေါ် အရှင်အာနန္ဒာ၏ ခေတ်ကို သီဟိုဠ် ပါဠိစာပေသမိုင်း ကျမ်းပြုဆရာက အေဒီရှစ်ရာစု သို့မဟုတ် ကိုးရာစုခန့်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် အရှင်အာနန္ဒာမှာ ဝနဝါသီဂိုဏ်း၏ အဘယ်နှစ်ဆက်မြောက် နာယကဟု အတိအကျ မသိရသောကြောင့် အေဒီရှစ်ရာစု မတိုင်မီလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။ တပည့်ဖြစ်သူ စူဠဓမ္မပါလသည်လည်း အရှင်အာနန္ဒနှင့် မရှေး မနှောင်းပင် ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂမဟာဋီကာ ကျမ်းပြု အရှင်မဟာဓမ္မပါလမှာ အေဒီ ၆-ရာစုနှောင်းပိုင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ မူလဋီကာကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာနှင့် ၎င်း၏တပည့် အနုဋီကာကျမ်းပြု အရှင်စူဠဓမ္မပါလ တို့လည်း များစွာ နောက်မကျဘဲ ခေတ်ပြိုင်ဟု မဆိုနိုင်လျှင်တောင် ခေတ်ကာလချင်း အလွန် နီးကပ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ဖွယ်ရှိသည်။ သို့ဖြစ်၍လည်း ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ယင်းတို့ ရေးသားသော ကျမ်းများကို ခွဲခြား သတ်မှတ်ရခြင်းမှာ မလွယ်ကူချေ။

အေဒီ-၆၃၅ တွင် နာလန္ဒာတက္ကသိုလ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့ပြီး အေဒီ-၆၄၀ (သာသနာ-၁၁၈၄) တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း၊ ကပ္ပိပရိမြို့သို့ ရောက်သွားခဲ့

သော တရုတ်ရဟန်းတော် ဟူယင်ဆန် ရည်ညွှန်းခဲ့သည် ။ ဆိုသော အရှင်ဓမ္မပါလမှာ မဟာဋီကာကျမ်းပြု အရှင်မဟာဓမ္မပါလပင် ဖြစ်သင့်သည်။ အကြောင်းမူ အေဒီ ၅၁၆-ထက် နောက်ကျသူ အရှင်မဟာဓမ္မပါလသည် ဟူယင်ဆန် ကပ္ပိပရသို့ရောက်ချိန် အေဒီ-၆၄၀ နှင့် အနီးစပ်ဆုံး ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိသောကြောင့်တည်း။

သမန္တပါသာဒိကာ (ဝိနယအဋ္ဌကထာ)၏ ရှေးအကျဆုံး အဖွင့်ကျမ်းဖြစ်သည့် ဝဇီပုဒ္ဓိဋီကာ၌ ကလသပုရဝါသီ အာနန္ဒာစရိယ၏ အဆုံးအဖြတ်များကို ညွှန်းဆိုချက်များ တွေ့ရသည်။ ယင်း အာနန္ဒာစရိယအား အလွန်လေးစားပုံလည်းရသည်။ ဝဇီပုဒ္ဓိဋီကာ၌ -

"အာစရိယော နာမ အာနန္ဒာစရိယော ကလသပုရဝါသီတိ ဂဟေတဗ္ဗော ။"

"ဆရာဟူသည် ကလသပုရ အရပ်နေ အရှင်အာနန္ဒာ ဆရာကို ယူပါ"

တစ်ဖန် ဝဇီပုဒ္ဓိဋီကာ၌ ခုဒ္ဒသိက္ခာနှင့် ဝိနယဂဏ္ဍိပဒ ကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မသီရိ အမည်ကို ဖော်ပြသည် ။ အနုဋီကာကျမ်းပြု အရှင်စူဠဓမ္မပါလ ကလည်း မူလဋီကာ၌ အရှင်အာနန္ဒာမထေရ်က 'ကေစိ'ဟု နိမ့်၍ ဆိုခံရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်မှာ အရှင်ဓမ္မသီရိ ဖြစ်ကြောင်း ဆိုသည်။ အနုဋီကာ၌ ဖော်ပြသူ အရှင်ဓမ္မသီရိမှာ မည်သည့် ကျမ်းကို ရေးကြောင်း မသိရချေ။ တစ်ဖန် အရှင်ဝဇီပုဒ္ဓိသည် မိမိဋီကာ၌ မိမိနှင့် အမည်တူ အရှင်ဝဇီပုဒ္ဓိမထေရ် တစ်ပါး၏ ဝိနယ အနုဂဏ္ဍိပဒကိုလည်း ကိုးကားခဲ့သည်။ ထိုအတူပင် အရှင်စူဠဓမ္မပါလ၏ အနုဋီကာ၌လည်း "ယေ စ ဝဒန္တိတိ ဧတ္ထ ယေစာတိ ဝဇီပုဒ္ဓိတ္ထေရံ သန္ဓာယာဟံ"ဟု ဝဇီပုဒ္ဓိဘွဲ့ အမည်ကို ရည်ညွှန်းပြန်သည်။ အနုဋီကာ၌ ဖော်ပြသည့် အရှင်ဝဇီပုဒ္ဓိသည် ဝဇီပုဒ္ဓိဋီကာလာ ဝိနယအနုဂဏ္ဍိပဒ ကျမ်းပြု အရှင်ဝဇီပုဒ္ဓိ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ သာသနာ့ဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားတော်မူခဲ့သော ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓိသည် ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်၊ ညွှန်းဆိုသည့် အရှင်အာနန္ဒာကို မူလဋီကာ ကျမ်းပြုပုဂ္ဂိုလ်၊ မူလဋီကာ၌ ကေစိထိုးခံရသော ဓမ္မသိရိမထေရ်ကိုလည်း ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မသိရိအဖြစ် ယူဆတော်မူသည်။

အထက်ပါ ဖော်ပြချက်များအရ ဆရာတော်၏ ယူဆချက်မှာ များစွာ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်၊ ညွှန်းဆိုသည့် အရှင်ဓမ္မ သိရိသည် ဆရာတော် ဦးဗုဒ္ဓိယူဆသကဲ့သို့ ခုဒ္ဒသိက္ခာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ် သည်မှာ သေချာသည်။ အကြောင်းမူ ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်၌ အရှင်ဓမ္မသိရိရေး အဖြစ် ဖော်ပြသည့် ဂါထာတစ်ပုဒ်ကို ခုဒ္ဒသိက္ခာ၌ တွေ့ရသောကြောင့်တည်း။^{၂၂}

အရှင်ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်သည် သာရတ္ထဋီကာခေတ်၌ အလှမ်း ဝေးနေပြီဖြစ် သည့် မဟာအဋ္ဌကထာ၊ အန္တကအဋ္ဌကထာ၊ ကုရန္တအဋ္ဌကထာ၊ မဟာပစ္စရိ အဋ္ဌကထာစသော ရှေးဟောင်း အဋ္ဌကထာကြီးများ၌ လာသည့် ဝါဒများ ကို ပိုင်နိုင် စွာထုတ်ပြန်ဖြင့် သာရတ္ထဋီကာထက် အတော်အတန် ရှေး ကျသည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။

သာရတ္ထဋီကာရှင်သည် သာရတ္ထဋီကာ ဂန္ထာရွှေ၌ ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ကို ရည်ညွှန်း၍ "ပေါရာဏေဟိ ကတံ ယံ တု" ဟု "ပေါရာဏ"ဟု သုံးနှုန်း ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နှစ်တစ်ရာ နှစ်ရာထက် ရှေးကျသော ဆရာတို့ကို သာလျှင် ပေါရာဏဟု သုံးစွဲသင့်သည်ကိုလည်း ထည့်သွင်း စဉ်းစားနိုင်သေးသည်။ ဖော်ပြပါ အချက်များကို ပေါင်းရုံးလိုက် သော် သာရတ္ထဋီကာထက် အနည်းဆုံး နှစ်တစ်ရာကျော် နှစ်ရာခန့် ရှေး ကျဖွယ်ရှိသည့် ဝဇ္ဇိပုဂ္ဂိုလ်ထက် ရှေးကျသော အရှင်အာနန္ဒာတို့ ဆရာ တပည့်၏ ခေတ်ကို အနီးစပ်ဆုံးအားဖြင့် အေဒီ ၇-ရာစု နှောင်းပိုင်းနှင့် ၁၀-ရာစု အကြားဟု ခန့်မှန်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

သို့ဖြစ်၍ အေဒီ ၇-ရာစုနှောင်းပိုင်း ရာစုနှစ် သုံးခုအတွင်း တစ်ချိန် အရှင်အာနန္ဒာတို့ ဆရာတပည့် ရှေ့ဆက် နောက်ဆက် ပေါ်ထွန်းခဲ့ကြ

သည်ဟု ကောက်ချက်ဆွဲပါက အနီးစပ်ဆုံးပင် ဖြစ်တော့သည်။

ဤ၌ သီဟိုဠ်ဆရာတော် အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တမထေရ် ယူဆခဲ့သည့် သာ ကေကို ပြန်ကောက်သင့်သည်။ အချို့ ပညာရှင်များက ထိုဆရာတော် ယူဆသည်နှင့် မတူဘဲ (မဟာဓမ္မပါလအား ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂဋီကာကို ရေးသား ရန် တောင်းပန်သူ) သိဒ္ဓါမပရိဝေဏ ကျောင်းနေ အရှင်ဒါဌာနာဂမထေရ် နှင့် စတုတ္ထမြောက် မဟိန္ဒမင်း (အေဒီ-၉၇၆)ကို အဘိဓမ္မာတရား ဟော ရန် တာဝန်ပေးခံရသည့် (မဟာဝံသ၊ ၄၄:၆) အရညဝါသီ ဒါဌာနာဂ မထေရ်တို့မှာ တစ်ပါးစီဟု ယူဆလိုကြသည်။ မဟိန္ဒမင်းအား အဘိဓမ္မာ တရား ဟောကြားရန် တာဝန်ကျသူ အရညဝါသီ ဒါဌာနာဂထေရ်မှာ မဟာဋီကာကို ရေးသားရန် တောင်းပန်သူ မဟုတ်။ အခြားတစ်ပါး ဖြစ် သည်ဟု ဆိုလိုသည်။

အဆိုပါ ဒုတိယ ဒါဌာနာဂမထေရ် (မဟိန္ဒမင်းအား တရားဟောသူ) သည် အရှင်ဗုဒ္ဓဒတ္တ ယူဆသကဲ့သို့ပင် သိဒ္ဓါမ(ပရိဝေဏ) ကျောင်းတိုက် မှ ထွက်ခွာပြီးနောက် ဓမ္မမိတ္တမထေရ်၏ သိတ္တဂါမ(အရညဝါသီ) ကျောင်း တိုက်၌ သီတင်းသုံးသည်။^{၂၃} သို့ဖြစ်လျှင် ဤဓမ္မမိတ္တသည်ပင် မူလဋီကာ နိဂုံးပါ အရှင်အာနန္ဒာ မထေရ်အား မူလဋီကာကို ရေးသားရန် တောင်းပန် သည့် ဓမ္မမိတ္တမထေရ် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ရာသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် အရှင်အာနန္ဒာအား အေဒီ-၁၀ ရာစုဟုလည်း ခန့်မှန်းနိုင်ပြန်သည်။

ဒုတိယအဆို

အရှင်အာနန္ဒာအား အေဒီ ၅-ရာစုဟု ယူဆသည့် ပညာရှင်များလည်း ရှိသည်။ ၎င်းတို့ အလိုအရမှာ ဤသို့ဖြစ်သည် ..

ယခုခေတ် ဓမ္မသင်္ဂဏီမူလဋီကာ စာအုပ်များ၏ နိဂုံးတွင် ကျမ်းပြုရန် တောင်းပန် သူကို ဓမ္မမိတ္တ မထေရ်ဟု ဖော်ပြသော်လည်း ဂန္ထဝင်ကျမ်းက ဗုဒ္ဓမိတ္တ မထေရ်ဟု ဆိုသည်။^{၂၄} ဟာဒီ အမည်ရှိ ပညာရှင် ပါမေက္ခ က လည်း အရှင်မဟာဗုဒ္ဓဇောသအား ပပဉ္စသူဒနီ (မဇ္ဈိမနိကာယ) အဋ္ဌက

ထာကို ပြုစုရန် တောင်းပန်သော ဗုဒ္ဓမိတ္တ မထေရ်သည်ပင် မူလဋီကာကို ပြုရန် အရှင်အာနန္ဒာအား တောင်းပန်သည်ဟု ယူဆသည်။^{၁၅} ယင်း ဂန္ထဝံသအဆိုကို အခြေပြု၍ မူလဋီကာကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာသည် အရှင် မဟာဗုဒ္ဓယောသနှင့် မရှေးမနှောင်း အေဒီ ၄၅၀-ကျော်တွင် ပေါ်ပေါက် သည်ဟု ပညာရှင်တို့ ခန့်မှန်းခြင်း ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ဝနဝါသီဂိုဏ်း ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် အချိန်နှင့်ကြည့်မူ စော လွန်းသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သီဟိုဠ် ပညာရှင်များကမူ မူလဋီကာကျမ်းပြု အရှင်အာနန္ဒာကို ဝနဝါသီဂိုဏ်းပေါ်ပြီးမှ ပေါ်ပေါက်သည်ဟု ယူလိုကြ သည်။^{၁၆} အရှင်ဉာဏမောဠိကမူ အေဒီ ၅-စု အလယ် နှောင်းပိုင်း တစ် ချိန်ချိန် ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။^{၁၇}

ကွင်းဆက်များ

ဝဇီရဗုဒ္ဓိဋီကာ၌ အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တ၊ အရှင်ဓမ္မမိတ္တနှင့် အရှင်ဥပတိဿ ထေရ် တို့သည် အဋ္ဌကထာဆရာ (အရှင်မဟာ ဗုဒ္ဓယောသကို ရည်ရွယ်ပုံ ရ သည်) ထံ၌ တပည့် ခံဖူးကြ ကြောင်း ပြဆိုထားသည်။^{၁၈}

အထက်ပါ ဖော်ပြချက်များအရမူ ဓမ္မသင်္ဂဏီ မူလဋီကာ နိဂုံး၌ပါသော အရှင်ဓမ္မမိတ္တ သို့မဟုတ် အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တထေရ်နှင့် အရှင်ဓမ္မသိရိတို့မှာ အရှင်မဟာဗုဒ္ဓယောသနှင့် ခေတ်ပြိုင် သို့မဟုတ် အနည်းငယ် နောက်ကျ သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ မူလဋီကာဆရာသည် ဖော်ပြပါ အရှင်ဓမ္မသိရိကို ကေစိ-ထိုးသည်ဆို၍ အတော်အတန် နောက်ကျသွား နိုင်ပြန်သည်။ နာ မည်တို့ကို အခြေပြု၍ ဆိုရမူ ဤဝဇီရဗုဒ္ဓိပါ အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တသည် မဇ္ဈိမ နိကာယ် အဋ္ဌကထာကို ရေးသားရန် တောင်းပန်သူ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည် မှန်သော်လည်း အဆိုပါ အရှင်ဗုဒ္ဓမိတ္တသည်ပင် မူလဋီကာကို ရေးသားရန် တောင်းပန်သည်ဟူသော ပညာရှင်တို့၏ အဆိုမှာ အားနည်းလှသည်။ အ မည်တူ အခြားနာမည်တူ ဗုဒ္ဓမိတ္တထေရ်က မူလဋီကာကို ရေးရန် တောင်း

ပန်သည်ဟု ယူနိုင်သည်။

အနဋီကာကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်ကို စုဋ္ဌဓမ္မပါလအဖြစ် ယူဆထားသဖြင့် မဟာဋီကာ ကျမ်းပြု အရှင်ဓမ္မပါလခေတ်နှင့် ညီဖွယ်မလိုပေ။ အကယ်၍ မဟာဋီကာရှင်က နောက်ကျမည် ဆိုလျှင်ပင် အရှင်မြတ်၏ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂ မဟာဋီကာနှင့် အခြားကျမ်းများ၌ မူလဋီကာနှင့် အနဋီကာတို့ကို ရည် ညွှန်းခဲ့တန်ရာသည်။

ထူးခြားသည်မှာ သီဟိုဠ်စာပေသမိုင်းရေး ဆရာတို့သည် ဝဇီရဗုဒ္ဓိ ဋီကာ၌ ဖော်ပြသည့် စာပေသမိုင်းဆိုင်ရာ အချက်အလက် အချို့ကို ထည့်သွင်း သုံးသပ်ခြင်း မပြု ကြောင်း တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

စကားကြွင်း

မူလဋီကာအဆိုကို အနဋီကာရှင်က အဋ္ဌကထာနှင့်ရော မူလဋီကာနှင့်ပါ မဆန့်ကျင်အောင် ညှိနှိုင်းဖွင့်ဆိုကြောင်း ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ မဟာဋီကာ တွင် အလားတူ နေရာ များကို လေ့လာသောအခါ 'စုတိစိတ် မတိုင်မီ ၁၆- ခုမြောက်စိတ်နှင့် အတူဖြစ်၍ စုတိစိတ်ပါ ချုပ်သူများ'ဟူသော ဝါကျ အဖွင့်၌ မဟာဋီကာက 'ဝိဘင်းအဋ္ဌကထာ၌ ရုပ်သက် ၁၆-ဟုဆို၍ ၁၆- ခုမြောက်စိတ်ဟု ဆိုသည်။ သို့ရာတွင် စုတိစိတ် မတိုင်မီဟု ဆိုသဖြင့် စုတိစိတ်ကိုပါ ထည့်သော် ရုပ်သက် ၁၇-ချက်ဟုသာ ဆိုလိုသည်'ဟု ဖွင့်သည်။ ယင်းဖွင့်ဆိုချက်မှာ အနဋီကာနှင့် ဆင်တူသည်။

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ တွေ့ရသည့် ရုပ်သက် ၁၆-ချက်အဆို ပါရှိသည့် ဒုတိယ တစ်နေရာမှာ မူလဋီကာ ကိုးကားသည့် ဝိဘင်္ဂအဋ္ဌကထာ စကားနှင့် တူ သည်။ သို့ရာတွင် မဟာဋီကာ၌ ထူးခြားစွာ ဖွင့်ဆိုခြင်း မပြုချေ။^{၁၉} ဤမျှ ဖြင့် မဟာဋီကာရှင်သည် အနဋီကာ ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် ပတ်သက် သို့မ ဟုတ် တူညီမှု ရှိမရှိ အတိအကျ မဆိုနိုင်။ အတိအကျ ဆိုနိုင်သည့် အ ချက်တစ်ရပ်မှာ အနဋီကာသည် နေတ္တိအဋ္ဌကထာကို ညွှန်းဆိုထားသဖြင့်

ယင်းအဋ္ဌကထာကို ရေးသည့် မဟာဋီကာရှင်ထက် နောက်ကျသည်ဟု ဖြစ်သည်။

ပိဋကတ်ကျမ်းကျင် ပညာရှင်များအနေဖြင့် မူလဋီကာ၊ အနုဋီကာနှင့် မဟာဋီကာ တို့မှ နောက်ထပ် ရရှိနိုင်သည့် သဲလွန်စများကို ရှာဖွေ၍ တိကျသည့် အဖြေကို တင်ပြသင့်လှပါသည်။

ကျမ်းကိုးများ

- ^၁ *Pali Literature of Ceylon*, p. 210
- ^၂ မူလဋီ ၂၊ ၁၂၈။
- ^၃ မူလဋီ ၂၊ ၂၀။
- ^၄ အနုဋီ ၂၊ ၂၅။
- ^၅ ဋီကာကျော်၊ ၁၄၀။
- ^၆ သင်္ဂြိုဟ်မဟာဋီကာ၊ စာ-၁၅၂။
- ^၇ ဂန္ထဝံသာ၊ စာ-၆၈။
- ^၈ *Handbook of Pali Literature*, p 11
- ^၉ *Ibid.*, p 11
- ^{၁၀} *Handbook of Pali Literature* p.10-11
- ^{၁၁} Nanamoli, *The Path of Purification* p, XVI
- ^{၁၂} ဂန္ထဝံသာ၊ စာ- ၆၆။
- ^{၁၃} *H.P.L.*, p. 74
- ^{၁၄} *Pali Literature of Ceylon*, p 210
- ^{၁၅} *Encyclopedia of Buddhism*, Vol. I p. 49
- ^{၁၆} *Corrections of Geiger's Mahavamsa*, p. 189-197

- ^{၁၇} *P.L.C.*, p 211
- ^{၁၈} ဝဇီရ-ဋီ၊ စာ- ၃၅။
- ^{၁၉} ဝဇီရ-ဋီ၊ ၉၅။ ယင်း၊ ၂၈၄။
- ^{၂၀} အနုဋီ ၁၊ ၉၁။ အနုဋီ ၃၊ ၂၁၂-စသည်။
- ^{၂၁} ပဉ္စပကရဏ-အနုဋီ၊ ၂၁၂။
- ^{၂၂} ဝဇီရ-ဋီ၊ စာ- ၂၈၄။
- ^{၂၃} *Corrections of Geiger's Mahavamsa*, p. 196-197
- ^{၂၄} ဂန္ထဝံသာ၊ စာ-၆၈။
- ^{၂၅} Hardy, *The Nettipakarana* p. XIV
- ^{၂၆} *Encyclopedia of Buddhism* Vol. 1, p. 49
- ^{၂၇} Nanamoli, *The Path of Purification* p, XVI
- ^{၂၈} အာစရိယာ နာမ ဗုဒ္ဓမိတ္တထွေရ ဓမ္မသိရိထွေရ ဥပတိဿ-ထွေရာဒယော ဂဏပါမောက္ခာ၊ အဋ္ဌကထာစရိယဿ စ သန္တိကေ သုတပုဗ္ဗာ။ ဝဇီရ-ဋီ၊ စာ- ၃၅။
- ^{၂၉} ဝိသုဒ္ဓိ ၁၊ ၂၈၃
- ^{၃၀} ဝိသုဒ္ဓိ-ဋီ ၁၊ ၃၄၅
- ^{၃၁} ဝိသုဒ္ဓိ ၂၊ ၁၈၁။ ဝိသုဒ္ဓိ-ဋီ ၂၊ ၂၉၉။
